

Юліян ЗАБЛОЦЬКИЙ

ТРИДЦЯТЕ ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

Дня 30-го червня 1981 року проминуло 40 років від дати проголошення у Львові відновлення Української Державності. Цей Акт проголошення відновлення державності і створення українського уряду залишається світлою сторінкою в історії України, бо це вже втретє у нашому столітті український народ виявив на своїй землі непохитну волю самостійно порядкувати власне життя. Великий народ, замешканий на більшому просторі ніж Англія чи Франція, по двох століттях політичного небуття пробудився зі сну, гамагаючись відзискати втрачену волю і закріпити її в межах власної держави. Тому, коли тільки траплялася нагода, він поривався до цього, як ось у революційних 1917-1921 роках, чи бодай на клаптику української землі — на Закарпатській Україні в 1939 році під час розпаду Чехо-Словаччини, а чи, врешті, 40 років тому у Львові в самому розгарі Другої світової війни, під час зудару двох тоді найбільших у світі політичних погуг — гітлерівської Німеччини і большевицької Росії.

Проголошення самостійності України 40 років тому не було випадком, ані не якимсь відруховим, непродуманим зчинком гурту чи групи людей, але історичною неминучістю, логічною консеквенцією, випливаючою з процесу розвою політичної думки, що відбувався в українському народі від початку нашого століття і який завершився під час Визвольних Змагань датами 22 січня 1918 і 1919 років. Від того часу український народ послідовно зміряв до вимірної мети — відновлення власної державності.

Коли Визвольні Змагання 1917-1921 рр. закінчилися поразкою, то процес до волі та державності не послабловився, але зростав, доказом чого була поява все нових революційно-визвольних рухів — УВО, СВУ, чи в 1929 р. ОУН. Виникнення і зростання українського націоналізму було б немислимим, якщо б ідеї, видвижені ОУН, не були спрjemливі народові та не відповідали його бажанням. Ідея боротьби за українську державність усе сильніше проникала в свідомість широких кругів народу, як це виявилось в підпільно-революційній боротьбі під Польщею між двома війнами, в Карпатській Україні, а чи на початку німецько-московської війни в дні 30 червня 1941 р., коли знову проголошено відновлення української державності.

Для цих волелюбних змагань українського народу політичні обставини не були надто сприятливі. Правда, Версальський договір, згідно з яким українські землі стали почетвертовані, перестав

з кінцем 30-их років в Європі зобов'язувати, а устійнені цим договором державні кордони зазнали зрушень. Це був позитив для української політики, бо зрушення кордонів у Середній Європі відкривало перспективи на дальші зміни границь на Сході, а в зв'язку із цим виникали можливості для українського народу відвоювати на замешканих ним землях власну державу. Народ, як натягнена луком стріла, був рішений кожну нову нагоду використати для тієї ним вимірної мети.

Несприятливим для української політики було те, що на місце малих імперіялістів, як Польща, Чехо-Словаччина, Мадярщина чи Румунія, в Середній Європі виникла нова, велика імперіялістична сила, — гітлерівська Німеччина зі своїми плянами «нового порядку» в Європі, якого справжні цілі були на початках приховувані з метою, щоб під час розвалювання версальської системи прихилити до себе симпатії невдоволених цією системою народів.

В тому історичному часі відповідальність за українську політику спадала на Організацію Українських Націоналістів, яка вела боротьбу проти всіх окупантів українських земель і на яку орієнтувався український народ. Політика націоналістичної організації мусіла бути спрямована виключно на інтереси українського народу, які не покривалися з цілями німецьких плянів, як це виявилось вже в Карпатській Україні, коли там створену українську державу Гітлер передав Мадярщині. Боротьба українських січовиків проти мадярської агресії була першим збройним виступом України проти гітлерівської політики на Сході Європи. Тоді унаочнилося, що українська самостійницька політика йде в розріз з імперіялістичними плянами Німеччини. Це знайшло потвердження теж під час німецько-польської війни та в союзі Гітлера зі Сталіним за ціну Західних Українських Земель. Хоч розбіжності зростали, але в сподіванню нового німецько-московського конфлікту все ж таки існували певні перспективи для вияву волі українського народу незалежно від плянів гітлерівської Німеччини. Цю незалежну українську політику репрезентувала крайова ОУН під проводом Степана Бандери, який уже восени 1939 р., зараз після виходу з польської тюрми по розвалі Польщі, брав до уваги німецький похід проти Москви на завоювання Сходу Європи в колоніальних цілях і бачив потребу підготовки збройної боротьби в Україні на той час, коли обидві імперіялістичні потуги вичерпаються у другій і кривавій війні. Для цього треба було сперти політику за визволення України на сили самого народу, їх готовити і скріплювати на всій українській території для виступу у відповідному часі. Така концепція була визнаною одиноким правильною, коли став обраним провідником ОУН Степан Бандера.

Тим часом зближалася німецько-московська війна. З німецької сторони не було ніяких офіційних заяв про мету походу на схід. Це можна було пояснювати, що війна мала заскочити противника,

але і неофіційні німецькі джерела були скупи на інформацію. Після фінляндсько-московської війни, від перебіжчиків з московської сторони, німецькі чинники були переконані про бойову нездарність большевицької армії та про невдоволення поневолених народів. Для заспокоєння опінії цих народів неофіційно проникали неясні вістки про війну за визволення, але одночасно продіставалися інформації про колоніальні плани гітлерівської Німеччини на Сході Європи. В такій ситуації політика ОУН під проводом Степана Бандери — опертя виключно на власні сили українського народу — була одиноко реальною. Треба було діяти на власну руку. Тому скріплювано і поширювано мережу ОУН на українських землях так під німецькою, як і під московською окупацією, організовано зав'язок української армії формуванням Дружин Українських Націоналістів (ДУН), переводжено масові військові вишколи, в Ген. Губернії підготовлювано Похідні Групи, які з вибухом війни мали перейти через Буг і Сян та поповнити проріджені большевицьким терором організаційні кадри та бути помічними в державному будівництві. В плані підготовки до відновлення самостійної української держави, в Кракові створено Національний Комітет з представників різних колишніх політичних партій і течій і течій для покликання до життя всенационального уряду на звільненій большевицькими військами українській території.

Всі ці приготування були ведені тихцем, щоб не розкривати передчасно плянів перед німецькою владою, користаючи з того, що перед походом на Схід німецькій армії не були на руку передчасні репресії проти українців та інших поневолених Москвою народів, яких території мали стати тереном воєнних дій.

Врешті, ранком 22 червня 1941 р., німецькі війська перейшли в бою московську границю. Війна розпочалася і виготовлювані на такий випадок пляни стали актуальними. Через границю на Сян і Бузі з Ген. Губернії переходили в Україну нелегально Похідні Групи. З ціллю проголошення відновлення державности Ярослав Стецько з гуртом своїх помічників шляхом з Кракова через Сян подався в напрямі Львова, куди прибув 30 червня, себто зараз по опущенню Львова большевицькими військами. Місцеві українські підпільники під керівництвом Крайового Провідника ОУН Івана Климова-Легенди опанували львівську радіовисильню, не даючи її знищити відступаючим большевикам. Нав'язавши контакт з Ярославом Стецьком, вони спільно скликали у вечірніх годинах цього ж дня в залі матірнього товариства «Просвіта» Національні Збори з визначних громадян-українців, які тоді перебували у Львові. На цих Зборах проголошено відновлення Української Держави та уповноважено Ярослава Стецька покликати у Львові Тимчасовий Уряд, доки в столиці України, Києві, не буде створена всеукраїнська влада. Про проголошення відновленої української держави та створення українського уряду в наступно-

му дні повідомила український народ і цілий світ львівська радіостанція названа ім. полк. Євгена Коновальця. Відновлена українська держава з власним урядом розпочала де факто своє існування.

Вістка про створення українського уряду у Львові рознеслася по всій Україні. Народ привітав її з радістю і з ентузіазмом, а найвищі достойники обидвох українських Церков на Західніх Українських Землях благословили новостворений Уряд Української Держави архиєпископськими посланнями. На щойно звільнених від большевиків українських землях народ виявив великі державотворчі спосібності. Відразу була створена українська адміністрація — від областей, почерез повітові та міські управи, аж до малих сіл і присілків — всюди урочисто проголошувалося відновлення Української Держави і підчинення урядові Ярослава Стецька. На звільненій території відновлювалося господарське жит-

Голові і Творцві Тернов Правління Відновленої Української Держави, дорогому другу і Ярославові Стецькові, наш щирий, дружній привіт із Київщини, серця України пересилають: Слава Україні!

Пашківка Гомельського району Василь Кук / Юр /
Київщина
19. VII. 1941 р.
Мішань Дмитро Старух
Севід Захарук Іван Чубай Мирон Я. Позичанюк Андрійчук П.
Київщина
В. Поліщук І. Чимченко Д.к. Маївський (два підписи не розшифровані)
В. Ярослав Іммеренко Генерал Поліщук
Д.к. Маївський

Документ проголошення Акту 30 червня 1941 р. на центральних землях України. Текст картки-привіту звучить: «Голові і Творцві Першого Правління Відновленої Української Держави, дорогому другу і Ярославові Стецькові, наш щирий, дружній привіт із Київщини, серця України пересилають: Василь Кук (Юр), Ярослав Старух, Ліницький, Захарків Іван, Чубай Мирон, Я. Позичанюк, Андрійчук П., Петро Поліщук, І. Чимченко, Д.к. Маївський (два підписи не розшифровані). Слава Україні! Пашківка, Гомельський район, Київщина, 19. VII. 1941 р.»

тя, заводжено лад, організовано на військовий спосіб «Січі» і багатолюдні поліційні ставиці, які проходили військовий вишкіл та мали стати базою для створення української національної армії, для підготовки якої були зорганізовані старшинські і підстаршинські вишколи і курси. Похідні групи несли вістку про створення Української Держави все даліше на схід, на опущені большевицькими арміями українські землі — ген по Дніпро і за Дніпром, всюди проголошуючи українську державність та допомагаючи в створенню місцевої адміністрації, господарського життя, шкільництва та інших ділянок державного життя.

Державним будівництвом українського народу німецький уряд був заскочений. Українська держава не була в пляні гітлерівської Німеччини. Представники німецької влади зажадали від Ярослава Стецька і Степана Бандери відкликати проголошення Української Держави і розв'язати Уряд. Помимо німецького натиску, вони відмовилися це зробити. Відповідь була категорична: Ні! Вони від волі народу відрікатися не могли. Дальші події відомі. Тюрми, концтабори, розстріли, масові арешти, вивози населення на каторжні роботи, масово стосований терор. Гітлерівська Німеччина виявила своє справжнє обличчя і свої пляни стосовно України. ОУН прийняла визов, продовжуючи свою діяльність у глибокому підпіллі. Розпочалася українсько-німецька війна, яка потім прийняла форму збройної боротьби УПА проти обидвох окупантів України: гітлерівської Німеччини і большевицької Москви. Ця боротьба посилювалася аж до упадку Німеччини, а потім була продовжувана роками проти московських і польських окупантів українських земель, створивши світлу й героїську сторінку історії боротьби за волю українського народу. Ця боротьба іншими методами продовжується по нинішній день і вже не припиниться, доки український народ не здобуде для себе волі. Випущеної з лука стріли не можна спинити, вона вже сама мчить до призначеної цілі.

Дата 30-го червня 1941 р. має велике історичне значення головню в тому, що український народ показався свідомою своєю історичного послаництва нацією, яка, як і другі сусідні нації, бажає на своїй території впорядковувати своє життя по власній волі, забезпечуючи в межах власної держави вільний і всесторонній розвиток усіх своїх творчих сил і спроможностей. Своєю всесторонньою організаційним розвитком зараз по проголошенню відновлення Української Державности, народ виявив повністю свої державотворчі бажання і спосібності. Імперії виникають і міняються, але нації залишаються жити на своїй території. В Другій світовій війні імперіалістичні пляни гітлерівської Німеччини сягали по Урал, а імперіалізм большевицької Москви не має меж. Покищо загорнув половину Європи. На просторі, де зударилися ці імперіалізми, існують поодинокі нації, які мають свої аспірації до самостійного життя, або навіть посягають по землі сусідів. В мину-

тому сторіччі український народ не виявляв власних аспірацій, а тому сусіди претендували на його землі, як на власні, ідучи за правилом, що природа не терпить порожнечі. Поляки висували свої загарбницькі претенсії аж до Дніпра і по Чорне море. В нашому сторіччі пробуджений український народ знову досягнув по своє давнє право на власну територію і на цій території українці вже вдруге проголосили свою державність: вперше у січні і листопаді 1918 р., а 30 червня 1941 р. український народ засвідчив не тільки перед німцями і москалями, але й перед цілим світом, що він одинокий є правим власником на тій землі і залишиться таким, усунувши чужих імперіялістів. Коли б не було 30 червня 1941 р., то польські претенсії до Західніх Українських Земель мали б більше розуміння в opinіo світу. За німецької окупації українські західні землі опановували українські повстанці, а не Армія Крайова, чи московські партизани, а пізніша довголітня боротьба УПА проти московських окупантів засвідчила перед світом, що український народ не визнає над собою чужої влади, бажає сам бути господарем на своїй землі і вільно жити у власній державі. За українською нацією в нашому сторіччі вже довгий ланцюг боротьби за відвоювання власної території, а 30 червня 1941 р. — це початок ще одного зриву народу до волі, ще одна сторінка історії, цим разом понад десятилітньої збройної боротьби ОУН-УПА. Цю боротьбу наш народ надалі продовжує в нових обставинах і новими методами, в тому теж і у формі теперішнього руху спротиву в Україні, який відомий в цілому світі. В наслідок цієї боротьби поза межами України знайшлася багаточисельна українська політична еміграція, яка в різний спосіб допомагає українському народові в його важких змаганнях за його волю. Ці всенародні зусилля мусять увінчатися успіхом, коли тільки прийдуть для того сприятливі обставини.

Акт 30 червня 1941 р. має теж міжнародно-правне значення, бо українська держава *де факто* існувала і це мусяла визнати навіть гітлерівська Німеччина, вимагаючи від Степана Бандери і Ярослава Стецька відкликати проголошення державности і розв'язати Уряд. Коли щось не існує, то це не треба відкликати чи розв'язувати. Українські провідники не піддалися гітлерівському тискові, як перед тим це зробив австрійський канцлер Шушніг, чи Чехо-Словацький президент Гаха. Цим самим українська держава існувала *де факто* на українській території так довго, доки бодай на клаптику української землі діяла українська влада під охороною відділів УПА.

Створенням української держави *де факто* був занепокоєний гітлерівський союзник Румунія, представник якої в Берліні протестував проти утворення великої української держави на півночі від румунської границі. Не менше занепокоєння виявив теж польський уряд в Лондоні. Прецедент утворення української держави *де факто* на українських землях в 1941 р. матиме теж значення

при найбутньому впорядковуванні міждержавних відносин в Сє-
ребуїї і Східній Європі.

В обороні злітною лінійкою української держави виступи-
ла наперше ОУН, переходячи зразу на підвільну протинамську
боротьбу, яка потім перемінилася в збройну боротьбу ВПА. Хоч
в утворенні тої міжнародної обставини і при гнітній перевазі
ворога ця боротьба не уліччалася успіхом, але вона заглипила за-
нові наступним поколінням, що без власної сили і зброї народ не
може здобути воли навіть у найсприятливіших міжнародних обста-
винах. Тому всі наші на еволюцію, як це було в році НЕП-у і
українізації у 20-их роках в московській імперії, або на чужу
інтервенцію, як це було перед походом німецьких армій проти
Москви в 1941 р., кожнасько заводити. Тільки власна сила в
зборі, використана й спираючись на того якого, буде запо-
всюмо кінцевої переваги в змаганні народи до воли. Свідомість
той істоти життя бути глибоко вкорінена в народі.

Ініціатором і творцем акту 30 червня 1941 р. була ОУН під про-
волом Степана Бандери, бо всі історичні події хоч мусить ініцію-
вати та провадити. Козацьке повстання проти Польщі в 1648 р.
зацілювала і розпочала сам-одні чигиринський сотник Богдан
Хмельницький, який повів за собою наперше Запорозьку Січ,
а потім до переможного повстання нірава увесь народ. Цяк разом
не одна мова, але велика революційна Організація, виступає з
індуїєю. Таку велику відповідальність доки поклали на ОУН
з різних причин, а наперше тому, що метою постанови ОУН була
боротьба за Українську Державу і що боротьбу вона вела на всіх
українських землях, мобілізуючи для тої цілі широкі народні
маси. Ідеї ОУН відповідали бажанням народу і тому народ пішов
за ними. Так, як колись боротьба Богдана Хмельницького, так
тепер ОУН, стала боротьбою українського народу.

По-друге, революційна час вимагав революційного чину і рево-
люційної сили. Подвійна була ОУН. Іншою революційною організацією в
народі не було. Подвійна партія, як і до війни існували в Східній
Україні, з приходом більшовицької влади свою діяльність, не
перекочували себе на правдо в підвільно. Вони заглипили ОУН
одинокою політичною і революційною силою на українських зем-
лях. Однак ОУН не забавляла використовувати по свою виключно
позицію. При творенні Державного Правління 1941 р. Прослав
Стєпчко, голова уряду, покликана до керівної державою представни-
ків різних буржуазно-політичних партій, а теж і безпартійних, подвій-
но організованих членів ОУН. Уряд української держави був за-
галовно-національний, коаліційний, а не однопартійний. Це в пер-
шій черзі в тоїшній Європі (подвійні Швайцарії і Швейції), де в пер-
шій черзі створено коаліційний уряд, що може бути
відповідно для тих, хто уважає членів ОУН тоталітаристами.

Вкінні, ОУН не була партією, чи групою, але організації сил
народу для здобуття самостійності. Її цілі збіглися із загальше-

ними бажаннями широких народніх мас і тому народ пішов за нею, а доказом того став запал і спонтанність усіх прошарків українського населення в державному будівництві: вже в перших днях після проголошення відновлення Української Державности 30 червня 1941 р.

На тій же основі пізніше була створена Українська Головна Визвольна Рада, яка, хоч ініційована Організацією Українських Націоналістів, була загально-національним керівництвом визвольної боротьби українського народу.

Акт 30 червня 1941 р. — це не кінцева зена в довгому ланцюгу боротьби за українську державність. Це тільки один із найновіших з ряду народніх зривів, який, щоправда, закінчився без успіху, але який вказує, що український народ, пірвавшись до боротьби за свою волю, вже не заперестане її доки не досягне своєї мети, якою є Українська Самостійна Соборна Держава.

Чим даліше ми віддалюємося від дати 30 червня 1941 р., тим глибше розуміємо і краще оцінюємо значення цього Акту. Це особливо бачимо цього року під час святкування цієї річниці. Для якнайбільш достойного її відзначення створився Світовий Почесний Ювілейний Комітет, до якого ввійшли Ієрархи українських Церков, представники різних політичних угруповань, центральних і крайових науково-культурних і громадських установ у всіх країнах українського розселення. Між тими представниками є теж одилиці, які скривалися із застереженням перед актом 30 червня. Нині 30-те червня є дорогою датою для цілого народу. Так, як 40 років тому створений у Львові Український Уряд благословив найвищий церковний Ієрарх, митрополит Андрей Шептицький, Іх святість Патріарх Отець Йосиф, своїм зверненням до Світового Почесного Ювілейного Комітету поблагословив дальші змагання українського народу за здобуття власної державности.

В тій грізній ситуації, в якій тепер знаходиться наша Церква, Його Святість Патріарх Йосиф визнав за потрібне підкреслити значення держави для українського народу, без якої може вкінці не стати народу і його Церкви. Тому пам'ять про львівські події з червня 1941 року треба адержувати. Ми вдячні Його Святості Патріархові, що своїм авторитетом і благословенням так виразно звеличав наші святкування!

Відзначаючи сьогоднішньою академією цю велику річницю українського народу, якою являється Акт 30 червня 1941 року, згадуємо про всіх тих, які на довгому шляху боротьби за волю народу віддавали всі свої сили, а в цьому і тих Відомих і Невідомих, які за ту переважливу ціль віддали своє життя. Всі ті зусилля і жертви не пішли намарне. Вони є прикладом і дороговказом для нових поколінь у потребі постійної дії і жертви, жертви великої і щирої, доки український народ не заживе вільно й соборно у власній вільній державі!

МІЖНАРОДНЬОПРАВНЕ ЗНАЧЕННЯ 30 ЧЕРВНЯ 1941 Р.

Про національно-політичне значення Акту 30 червня 1941 року вже доволі багато написано і сказано, але про його міжнародно-правну проєкцію мало обговорювано й аналізовано. Над цим останнім треба нам зосередитися, щоб дати цій великій події відповідне наświetлення. Оскільки саме національно-політичне значення тут важливіше і першочергове, а міжнародно-правне є додатковим розробленням проблеми для її увиукнення і всебічного охоплення, ми дозволимо собі тут коротко згадати про національний аспект Акту.

В умовах Другої світової війни і її небувалої завірюхи, коли стали змагатися два велетні — націонал-соціалістична Німеччина Гітлера і советська Росія Сталіна — на прох цим потугам і проти волі їхніх урядів український народ устами революційної ОУН проголосив, що саме він, а не хто інший, байдуже яка б була його сила, є господарем на своїй землі. Це був відважний і безкомпромісовий виклик. Цей виклик зворушив патріотичні почування всього народу й у великій мірі став одуховленням усієї боротьби проти обидвох смертельних ворогів. Акт 30 червня 1941 р. рівнож пов'язав в одно звено минуле з майбутнім; минулі змагання до волі з майбутніми змаганнями до неї, без огляду на ціну жертв, посвяти і крові.

Проголошення відновлення Української Державности у вирі Другої світової війни і визвольна боротьба кадрів революційної ОУН і УПА проти наїзників по суті врятувала честь нації, бо як ми виглядали б, коли б в час тієї війни не було ні 30-го червня, ні цієї боротьби в ім'я національної суверенности? Ми як нація, коли інші боролися, були б скомпромітовані. Ідея Визвольних Змагань 1920-их років була б мертва, а український народ перемінений в безхребетну етнічну масу. Однак, так не сталося. Честь нації врятовано. А яка була міжнародно-правна проєкція Акту відновлення Української Державности?

Перш за все тут постає питання, чи проголошення державности було предметом? Чи після Акту Відновлення Україні прислужувало бути державою у понятті міжнародного права, що безмірно зміцнило б її національно-політичне становище?

Георг Шварценбергер, знавець міжнародного права, йдучи за традиційними критеріями, поняттями і вимогами, у своїй книзі на що тему каже таке:

«Поки признається існуючими підметами міжнародного права статусу суверенної держави другому, міжнародне право вимагає трьох незвідомих складових елементів, які мусять бути прийнятими у створюванні державно-суверенного організму. Держава, що бажає міжнародного визнання, мусить

мати суверенне національне правління, яке не признавало б будь-якої зовнішньої зверхності якоїсь другої держави, мусить розпоряджатися територією, на якій це правління виконувало б суверенну владу в більше або менше стабільних кордонах, ця влада мусить виконуватися над означеним населенням. Ці три складові елементи: влада, територія і населення, визначають основними показниками незалежності. Ступінь стабільності правління, територіальних просторів і число населення можуть глибоко вагатися і змінюватися».

Стільки про дефініцію держави Шварценбергером.

Яким шляхом ця суверенна влада совершилася і держава закрипилася — еволюційним, революційним, конституційним чи через насильство, — не має тут основного значення, бо внутрішня структура чи внутрішні події є тільки справами і проблемами, які залишаються згідно з міжнародним правом за суверенною владою, а інші підмети міжнародного права (держави), не мають жодного права втрутатися у внутрішні справи іншого підмета. Це було б саме порушенням привілею суверенітету, запереченням суверенності.

Різний склад обставин і різні форми повстання державних організмів залежні у великій мірі від силових відносин і доконаних фактів. Революційна або визвольна боротьба попереджала повстання таких держав, як Ірландія, Сполучені Штати Америки, різні держави Південної Америки, України у XVII стол. через боротьбу козацького війська, Акти державності: 22 січня і 1 листопада 1918 р. та інші. Постанови Чехо Словаччини по Першій світовій війні й Ізраїлю по Другій світовій війні здійснилися дещо іншим шляхом. В деяких випадках не було навіть офіційного проголошення державності, а її фактичне заіснування надавало їй міжнародно-законну форму.

Акт Відновлення Державності 30 червня 1941 р. попереджався невпинною боротьбою УВО й ОУН в міжвоєнні роки, яка доказувала безперервне змагання українського народу до власного національного суверенного існування. Не ждучи визволення Києва, столиці України, з-під московської окупації і зайняття його політично-ворожою нацистською Німеччиною, користаючи із відносно прихильного наставлення німецьких збройних сил «Wehrmacht»-у проголошено вже у Львові відновлення української державності 30 червня 1941 р., о год. 8 увечорі, такого змісту (тут конечно подати зміст, бо саме він має далекойдуче міжнародно-правне значення). Він звучав, як слідує:

Акт проголошення відновлення Української Державності

І. Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України.

Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її творця і вождя Євгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кривавого московсько-большевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває увесь український народ не скласти зброї так довго, доки на всіх землях України не буде створена Суверенна Українська Влада.

Суверенна Українська Влада zapewнить українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток усіх його сил та задоволення його потреб.

2. На західних землях України твориться Українська Влада, — яка підпорядковується українському національному урядові, що створиться у столиці України, — Києві.

Українська національно-революційна Армія, що твориться на українській землі, боротиметься далі проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий справедливий лад у цілому світі.

Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава!

Хай живе Організація Українських Націоналістів!

Хай живе Провідник Організації Українських Націоналістів — Степан Бандера!

Львів-Город, 30 червня 1941 року, година 20.

Ярослав СТЕЦЬКО

Голова Національних Зборів

Тут треба ще раз підкреслити, що боротьба УВО, ОУН, СВУ і СУМ в двадцятих роках створили пов'язаність між Визвольними Змаганнями і подіями 1940-их років; пролог, що ствердив стремління до волі українського народу, це важливий факт з точки зору міжнародних відносин. Це є історично-політичне обґрунтування проголошення державності і воно не прийшло ненадійно чи без коріння.

А коли йдеться про міжнародно-правний аспект Акту, то з формальної точки зору Акт згадує три основні складові елементи державності в дуже ясній формі: народ, себто український народ, згадується три рази, територію, себто українські землі, а суверенну українську владу аж 4 рази. При тому державність і суверенність, як основні поняття, повторюються теж три рази. Тому не може бути ніякого сумніву по відношенні до основної ідеї і мети Акту 30 червня 1941 року з точки погляду міжнародного права і міжнародних відносин.

Акт відновлення державності посередньо нав'язується до Визвольних Змагань 20-их років і створення українських держав 22-го січня і 1 листопада 1918 року і Акту Соборності 22-го січня 1919 року, попросту зазначаючи, що тут йшлося про відновлення минулого, про законну органічність із Українською Народньою Республікою і Західньо-Українською Народньою Республікою, але ніколи з т. зв. Українською ССР.

про Українську ССР в контексті Акту 30 червня 1941 р. не розв'язується як про українську державу, але як про чужу і ворожу окупацію, як про — «криваве московсько-більшевицьке поневолення...», а це означає, що не можна вважати московську адміністраційну владу в УССР, яка виконує доручення Москви, за суверенну українську владу. З міжнародноправної точки зору Українській ССР бракує однієї з основних складових частин, а саме суверенної влади, але уряд УНР був суверенний. І тому то з наукової точки зору не можна ставити знаку рівняння між цими двома організаціями: УНР — суверенна держава українського народу, а Українська ССР — територіальна одиниця московської імперії — ССРСР. Саме тут ненауковість «ЕУ», а при цьому і впертість і тенденційність авторів відносного гасла.

Мова Акту відновлення державності ясна і реальна, а коли йдеться про його міжнародноправний характер, вона стверджує основні атрибути держави. Закиди під адресою редакції Акту 30 червня 1941 р. відносяться до другорядних і дрібничкових деталей без суттєвого правового значення.

Безпосередньо після проголошення відновлення Української Державності Національними Зборами, твориться Тимчасовий Уряд під головуванням прем'єра Ярослава Стецька. Це дальший етап у правно-законному процесі для створення стабільності нового ладу. Сам Акт говорить про це, що правління остаточно оформиться у Києві, столиці України, відвічної «матері городів руських».

Власне тим Акт 30 червня 1941 р. нав'язує до часів Київської держави IX-XIII стол. і до Козацько-Гетьманської держави XVII-XVIII стол. і до 22 січня і 1 листопада 1918 року. Ця глибока історична пов'язаність тільки підсилює міжнародноправну проєкцію відновлення української державності. І саме це державноправне спадкоємство і наслідство втілене в саму термінологію «відновлення» старого, а не творення чогось нового, має першорядне міжнародноправне значення.

Критики Акту закидають йому нереальність, мовляв, через його короткотривалість і нібито брак збройного чину. Закиди цілком безпідставні. Сам Акт говорить таки зараз про творення української національно-революційної армії на українській землі. Формациї «Nachtigal» і «Roland» вже існували, боролася й ОУН, а незабаром повстала Українська Повстанська Армія (УПА), яка ударно боролася 6 років, а роздрібно ще довше.

В умовах війни і ворожого займанщини постає Українська Головна Визвольна Рада (УГВР), як коаліційний уряд, в якому були зарепрезентовані різні відтінки політичної диференціації нації, яка діяла в дусі 30 червня 1941 р., змагаючись за суверенність. А УПА опанувала в різні часи цілі території в Західній Україні, де певний час виконувала суверенну владу. Тут треба додати формациї Першої і Другої Дивізії УНА, яким теж присвічував ідеал відновлення Української Держави.

Боротьба в 1940-их роках не була коротшою як у 1920-их і на-

патської України, якої важливі ніхто не ставить під знак запитання, і якої ніхто не обезцінює необосновано критикою. За цю саму ідею боролася ОУН і УПА на Рідних Землях, ОУН і Визвольний Фронт в таборах праці і на поселеннях.

І ще один важливий момент в Акті відновлення державности. Відновлена держава вважала себе зараз таки суб'єктом або підметом міжнародного права. Самий Акт також стверджує, що «Суверенна Українська Влада... боротиметься за новий і справедливий лад у цілому світі».

Нова влада зараз таки перейняла на себе міжнародний обов'язок з другими підметами міжнародного права (суверенними націями) дбати за спільне добро в глобальному масштабі. І це ще один важливий момент чи елемент в державотворчому процесі із точки погляду міжнародного права.

Факт, що визнання української вільної держави іншими суверенними націями не слідувало, але це було наслідком несприятливих воєнних подій. В іншому випадку воно напевно було б прийшло. А, зрештою, таке визнання приходило в міжнародних відносинах різно, часом після кількох годин (як у випадку визнання Ізраїлю Західними державами), або після кількох років, наприклад, США визнали СРСР щойно в 1952 році, себто 9 років після офіційного створення Советського Союзу.

У випадку Акт 30 червня 1941 р. нацистська Німеччина відразу пішла у війну з цими, які проголосили відновлення Української Державности, чим підтвердила заіснування такого неприсмого для Берліну і Москви факту у міжнародно-правній проєкції. Творці Акту помімо погроз і репресій його не відкликали. Від СРСР у цьому відношенні можна було сподіватися тільки мовчанки або повного заперечення, а Альянти в таких політичних випадках сліпо виконували бажання або доручення Москви. І тут т. зв. українські демо-ліберали, що критикують, обезцінюють або опрокидують Акт 30 червня 1941 р. з уваги на свою ненависть до революційної ОУН, ідуть під московський диктат, будучи свідомі цього, або й ні. Але їх щораз то менше. Наступні покоління істориків напевно оцінять Акт 30 червня 1941 р., як незвичайно важливий із міжнародного і національного боку, як ще одно звено у безперервному змаганні української нації до суверенности.

І ще один момент, може трохи й другорядний у міжнародно-правному відношенні. Без 30 червня 1941 р. і визвольної боротьби в його ім'я, українці були б ніколи не позбулися ярлика «нацистських колаборантів», що його ворожі нам середовища намагаються насильно причепити. Роки боротьби, що її вели ОУН і УПА об'єктивно заперечують колаборантство української нації. А поодиноких «квіслінгів» мали в той час всі народи, які стояли в боротьбі проти брунатної Німеччини і її свастики.

Така була і є оцінка Акт 30 червня 1941 р. відновлення Української Державности з міжнародної і міжнародно-правної точок погляду.

П Р О К Л Я М А Ц І Я
ПРЕЗИДЕНТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

22 роки тому спільною резолюцією, що була схвалена 17 липня 1959 р. Конгрес уповноважив і просив Президента проголосувати третій тиждень липня, як «Тиждень поневолених націй».

20 січня ц. р., згідно з нашою конституцією, найстаршим писаним документом цього типу, який все ще в силі у світі, змінилася адміністрація. Мирну й упорядковану передачу влади, згідно з суверенною волею нашого народу, американці трактують часом як зовсім нормальну річ, але події в деяких інших частинах світу повинні нам усім пригадати життєвий революційний ідеал наших основників-батьків, що уряди одержують свою законність за згодою народу, яким вони мають керувати.

Під час «Тижня поневолених націй» американці повинні бути свідомі нашої відданості ідеалові правління за згодою народу, відданість, яку поділяють мільйони, що живуть у країнах, які сьогодні є під верховодством чужої військової сили і ворожої марксистсько-ленінської ідеології.

У цей тиждень американці повинні пригадати серію історичних трагедій, які починаються зламаними обіцянками Ялтинської конференції, що довело до заперечення найбільш елементарних форм особистої свободи і людської гідності мільйонам осіб у Східній Європі й Азії.

Останніми роками ми бачили успішні намагання поширити цю форму насильства в Африці, Латинській Америці й Азії, а недавно брутальне придушення національної суверенності в Афганістані і намагання залякати Польщу.

Під час «Тижня поневолених націй» ми, американці, мусимо підтвердити нашу власну традицію самоуправління і передати народам поневолених націй послання надії, надії, основаної на нашому переконанні, що вільні люди вкінці переможуть тих, які заперечують особисті права та проповідують вищість держави; надії на наше переконання, що людський дух одного дня затріюмфує над культом держави.

І хоч ми цілком справедливо гордимся урядом, який відповідає за наш нарід, ми не можемо бути задоволеними. «Тиждень поневолених націй» дає нам нагоду прилюдно підтвердити наше зобов'язання супроти ідеалів свободи і тим самим бути маяком надії для поневолених народів усюди.

Тому я, Роналд Реген, Президент Сполучених Штатів Америки, оптим проголосую тиждень, який починається 19 липня 1981 — «Тижнем поневолених націй».

Я запрошую населення Сполучених Штатів відзначити цей тиждень відповідними церемоніями та імпрезами й підтвердити нашу відданість ідеалам, які усіх нас об'єднують і дають надхнення іншим.

Тому я підписую цей документ 13 червня року Божого 1981 у 205-ту річницю незалежності Сполучених Штатів Америки.

Роналд Реген

У КОНГРЕСІ США

Конгресовий Рекорд 9 червня 1981: «День Української Незалежності». Дост. Біл Грін зі Стейту Нью-Йорк у Палаті Репрезентантів, вівторок 9 червня 1981.

Мр. Грін: Містер Спікер*, я хотів би внести резолюцію, яка визначує 30 червня 1981, як День Української Незалежності. Ця дата є 40-ою Річницею відновлення української незалежності, проголошеної у Львові, столиці Західної України.

30 червня 1941 українці підняли свій відкритий резистанс проти советських агресорів, які раніше загарбали Україну, і протиставилися нацистській Німеччині, яка виявила своє намагання завоювати цю країну. Хоча Незалежність була короткотривалою, це відновлення незалежності стало символом безперервної боротьби українського народу за волю. Це є важливе для американців українського походження, і також для усіх інших американців, які високо цінять свою власну свободу і уважають прагнення свободи інших. Я думаю, що для Конгресу США є дуже відповідним відзначити це свято, і тому я радий, що маю нагоду внести цю резолюцію. Я сподіваюся, що мої колеги приєднаються до мене й тим підтвердять наше записання свободі, підтримуючи День Української Незалежності.

Резолюція 280: Для відзначення 40-ї річниці відновлення Української Незалежності передбачити 30 червня 1981, як День Незалежності.

Конгрес АФ АБН в Рекорді Конгресу США

Конгресмен Біл Грін впровадив 4 червня 1981 до Рекорду Конгресу резолюції Конгресу АФ АБН між іншим з такою інтродукцією: «Конгрес відбувся в готелю Рузвелт у моєму дистрикті в Нью-Йорк Сіті 2 і 3 травня 1981. 156 делегатів із 23 національних груп, які репрезентували нації, що є тепер під советсько-російським пануванням, прийняли участь. Я був радий, що мав нагоду бути якийсь час учасником цієї події мин. місяця, й я сподіваюся, що мої колеги знайдуть інтересним ознайомитися з думками АФ АБН стосовно цілей закордонної політики».

У Конгресовому Рекорді з 8 липня 1981 читасмо: *Вшанування 40-ї Річниці Львівської Прокляжці* — Достойний В. С. Брумфілд з Мічігену у Палаті Репрезентантів — середа 8 липня 1981.

Містер Брумфілд. «Містер Спікер, чотири дні перед нашим власним святкуванням нашої 205-ї Річниці Деклярації Незалежності цієї Нації, наші українські сусіди, 30 червня вшанували іншу дуже важливу подію, 40-ву Річницю Львівської Прокляжці, яка проголошувала відновлення Української Незалежності.

*) Титул президента Палати Репрезентантів. — Ред.

Після інвазії нацистської Німеччини на СРСР в червні 1941. Організація Українських Націоналістів використала для відновлення Української Незалежності ситуацію дестабілізації з вибухом війни. 30 червня 1941 прокламація незалежності була проголошена Організацією Українських Націоналістів разом з репрезентативною асамблеєю визначних українських лідерів. Демократичний тимчасовий Український Уряд був створений у Львові, а Ярослав Стецько був вибраний його прем'єр-міністром. Прокламація й новий уряд зустріли ентузіастичну підтримку українського народу.

На жаль, поворот до вільної України був короткотривалий. Гестапо швидко арештувало членів нового уряду й тортувало прем'єр-міністра Стецька й лідера ОУН Степана Бандеру, тим чином намагаючися досягти відкликання прокламації визволення. Як Стецько і Бандера відкинули це, їх депортовано до концентраційного табору. Інші визначні українці були ув'язнені й помордовані гестапом, як частина його брутальної відповіді на спробу визволення України.

Хоча відновлення Української Незалежності тривало дуже короткий період в українській історії, але воно є дуже важливою подією. Воно символізує боротьбу й невгнуту рішучість українського народу здобути назад надто довго заперечуване йому право самовизначення.

А ще загальніше, це є важлива дата для усіх свободолюбних народів, яка пригадує про безперерану боротьбу багатьох народів забезпечити своє право до національної суверенності.

Український народ заслуговує на хвалу й подив за мужність і завзятість, яку він показав у довгій і жертвенній боротьбі за волю, в боротьбі, яку він провадив, терплячи найбільше під советсько-російським поневоленням.

Прем'єр-міністр Стецько, якого з приводу 40-річчя відновлення української незалежності особливо шанувала українська громадськість південно-східнього Мічигену, є прикладом цієї української незламної відданості свободі.

Пане Спікер, так як ми згадуємо нашу власну боротьбу за незалежність й виявляємо нашу вдячність за волю, яку вона принесла нам, так наші серця й наші молитви повинні також бути звернені за український народ, що продовжує свою боротьбу, щоб забезпечити за собою ті права, які йому силою забрано.

У Конгресовому Рекорді від 8 липня 1981 читаємо таке: «Сорокова Річниця України» — Досг. В. М. Бродієд з Мічигену, у Палаті Репрезентатів, середа 8 липня 1981.

Мр. Бродієд. Пане Спікер. На жаль, Палата не мала сесії 30 червня 1981, в 40-ву річницю проголошення відновлення незалежності України. У цей час в 1941 лідери Організації Українських Націоналістів, підтримані героїчними зусиллями українських воїнів за волю, dokonали хороброго намагання скинути ярмо тиранії, накинене Україні совет-

ською владою. Ця дата має величезне значення для членів української громадянської в усьому світі, включно з дуже активною українсько-американською спільнотою в південно-східному Мічигені.

12 липня Український Конгресивний Комітет Америки влаштує бенкет у Воррен, Мічиген, на честь Ярослава Стецька, прем'єр-міністра Українського тимчасового Уряду, встановленого в червні 1941. Пан Стецько мав довгу й активну кар'єру в боротьбі за волю України, під час якої він терпів ув'язнення в нацистському концентраційному таборі за його неатомне присвячення цій справі. Після трьох років нацистського ув'язнення, п. Стецько вирвався з нього 1944 р. і в 1946 він був вибраний головою Антибольшевицького Б'юро Народів на становище, яке він займає досі. Ярослав Стецько дав неоціненний вклад для збереження живою надію на самостійність України, надію, яку так глибоко тримають у своїх серцях члени української спільноти так, як багато з нас тут сьогодні.

Це є заслужено, що він буде вшанований за ці зусилля на недалекому бенкеті. Я знаю, що мої колеги з'єднані зі мною у пригаданні над стражданням і несправедливістю, яка зустріла Україну й у відношенні нашої здетермінованості довести до остаточного кінця цього гніту. Я сподіваюся, що вони прилучаться до моїх побажань Українському Консоровому Комітетові Америки повного успіху впрохистості, яка буде безумовно дуже зворушливою і значущою».

У Спікера Палати Репрезентантів США

Перед своєю доповіддю в Конгресі США 15 липня 1981 о 10-ій год. Ярослав Стецько, голова Українського Державного Правління і голова Проводу ОУН, був прийнятий Спікером (Президентом) Палати Репрезентантів США, дост. Т. О'Нілем, з нагоди відзначення в Конгресі США річниці відновлення Української Державности 30 червня 1941.

Ярослав Стецько обмінявся думками також з низкою конгресменів обидвох партій, які були запрошені Спікером Палати, у тому з конгресменом Кл. Заблоцьким, головою Комісії закордонних справ Палати Репрезентантів. Після обміну думок конгресмени й офіційний священослужитель Конгресу пастор Ч. Форд разом зі Спікером Палати стали до спільної знімки. (Гляди стор. 1410).

У Конгресовому Рекорді, тобто протоколах дебат Конгресу США від 28 липня 1981 конгресмен Е. Дж. Дервінські, після відповідного вступного слова, включив ціле інтерв'ю Ярослава Стецька з «Вашигтон Пост» і повний текст його промови в Конгресі США п. з. «Звернення до членів Конгресу США». Конгресмен Дон Ріттер з теплим зверненням подає повний текст, як він каже, Патріяршого Послання з приводу 40-річчя відновлення Української Державности. Говорячи про переслідування Церкви й релігії в Україні та називаючи це релігійним геноцидом, конгресмен Дервінські повертається також до Патріяршого По-

слання, яке зробило на конгресменів велике враження й яке конгр. Ріттер називає «надзвичайним і глибоко зворушливим».

Великому українському патріоту Ярославові Стецькові,
найщиріші побажання! — Конгресман Дон Ріттер

Про велику річницю 30 червня 1941 обширні заяви і відповідні внесення в Конгресі США склали: сен. Д'Амато, конгр. Біл Грін, В. Бродгед, В. Брумфілд та інші. Тексти подані окремо.

*

Офіціоз ВАКЛ «Бюлетень» за липень 1981, на титульній обкладинці вміщає кольоровий фотознімок Співки Української Молоді (СУМ), танцювального гуртка з Дарбі, Англія, у гарних українських народних строях з наслідником британського престолу — Принцом Валії. Журнал уміщає такі статті й документи про Україну й АБН: «Становище в Україні й Українська Гельсінська група», «Меморандум ОУН на Мадридську Конференцію», «За право бути українцем» — Івана Сокульського, «Конгрес ПАВНА в Нью-Йорку», «Апель до Уряду США і Вільного Світу», «Резолюції Конгресу ПАВНА», «Резолюція Сенату Стейту Нью-Йорк про прокламацію 2 і 3 травня 1981 — Днями Національного Конгресу ПАВНА».

Один із важливих документів послідовності боротьби ОУН, УПА і УГВР в Україні на базі державницької концепції 30 червня 1941 р.

XIV КОНФЕРЕНЦІЯ ВАКЛ ЗА САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНИ

(Схвалення підтримки визвольної боротьби за державну незалежність України, створення психологічного центру війни, ліквідація концтаборів, політичних тюрем і психологічного терору)

XIV Конференція світової Антикомуністичної Ліги (ВАКЛ), 27-ма Конференція Антикомуністичної Ліги Народів Азії (АПАКЛ) і Третя Конференція Антикомуністичної Ліги Азійської Молоді (АЯКЛ), відбули свої сесії в Тайпею, республіці Китаю, від 3-7 серпня 1981 р. 358 делегатів і обсерваторів зі 105 країн і територій з усього світу продискутували шляхи й засоби перемоги справедливості і досягнення остаточної перемоги свободи над комунізмом у вісімдесятих роках цього століття. Була зроблена докладна аналіза сучасної міжнародної ситуації. Учасники згодні з тим, що тверда постава президента Роналда Регена проти комунізму і совєтської Росії сприяє скріпленню вільних націй, творить більшу єдність і співдію проти комуністичної агресії.

Група делегатів на XIV-ту Конференцію Світової Антикомуністичної Ліги (ВАКЛ), у серпні 1981 року.

Учасники Конференції рішили апелювати до всіх вільних націй організуватися у сильний вільний союз проти комунізму з метою встановлення світового миру:

— до США, випрацювати глобальну антикомуністичну стратегію, яка послужить якнайкраще мілітарною силою, технологією, природними ресурсами вільного світу і підвищить оборонні заходи і регіональну безпеку проти комуністичної інфільтрації й агресії;

— до вільних націй, щоб заперестали допомагати комуністам зброєю і спорядженням;

— до вільних націй в Азії і Океанії, зміцнити їхні оборонні спроможності з метою взяти відповідальність за регіональну безпеку;

— до усіх вільних африканських націй зміцнити їхню єдність проти комуністичної експансії і «проксі» воєн совєтської Росії;

— до вільних латинсько-американських націй наново скріпити антикомуністичні заходи і підтримати боротьбу вільних кубинців проти режиму Кастра, нікарагських й інших борців за свободу, які борються проти комуністичної тиранії.

Учасники одностайно висловили свою тверду підтримку боротьбі польських робітників за свободу, і поневоленим народам — Україні, Литві, Грузії, Болгарії, Румунії, Хорватії і іншим в їхній боротьбі за національно-державну незалежність.

НАТО мусить бути виправлене і скріплене, щоб було спроможне відбити різні форми нападів, включно з можливою мілітарною інвазією з боку совєтської Росії і інших країн Європи.

Учасники закликають Вільний Світ створити центри психологічної війни у різних частинах світу, на зразок Кемой, так, щоб скріпити глобальну боротьбу проти комунізму.

Учасники твердо підтримують героїчну боротьбу афганців проти совєтсько-російських агресорів. Вони апелюють до всіх народів Близького і Середнього Сходу перемогти релігійні і расові різниці й досягти єдності проти комуністичної агресії в цій стратегічно важливій полісі.

Учасники наполегливо вимагають від вільних націй не плекати ілюзій щодо люкративних зисків у торгівлі з опанованими комунізмом країнами, але, навпаки, розвинути обопільну, взаємну торгівлю і економічну співпрацю між собою самими. Позитивні кроки повинні бути зроблені, щоб знищити з'єднаний комуністичний економічний офензивний фронт, а економіка вільного світу могла все більше зростати і просперувати.

Вільні нації наполегливо закликається визнати палке бажання китайського народу на суходолі до свободи й демократії, і поширити підтримку в його намаганнях за з'єднання. Таким чином одна чвертина населення світу зможе ефективно стати до боротьби проти совєтсько-російської загрози.

Учасники строго засуджують північно-корейських комуністів за творення династії для скріпленого продовжування злочинних по-

гроз і терору, мордів та інфільтрації; тепло підтримують корейського президента Чун Ду Гвана в його постійних зусиллях не допустити до війни на корейському півострові.

Учасники також засуджують в'єтнамську інвазію в Камбоджі і Ляосі та підтримують хоробрі спротив проти в'єтнамських комуністичних окупантів Національного Визвольного Фронту камбоджського народу, Національний Резистанс Ляосу і В'єтнамський Антикомуністичний Резистанс в середині індо-китайської полоси.

Учасники Конференції вимагають, щоб усі концтабори, політичні тюрми і психіатричні терористичні заведення в СРСР і всюди там, де вони існують були ліквідовані.

Учасники твердо підтримують уряди і збройні сили в латинській Америці, які борються проти підризних акцій совєтської Росії: її агентів на Кубі, в Нікарагуї і Гренаді під плащиком міжнародного соціалізму, підтримувані лівими урядами в Європі.

В XIV Конференції ВАКЛ приймало участь 12 українців: мгр Слава Стецько (Голова Делегації АБН, заступник члена Президії ВАКЛ, Голови АБН); делегація України: мгр Роман Зварич, п-і Дарія Степаняк, проф. Ярема Келебай; Асоційовані члени: проф. Лев Добрянський (УККА) з дружиною, мгр Борис Потапенко (ООЧСУ) і п-і Марія Шкамбара (ЛВУ); від Американського Комітету Поневолених Націй: інж. Володимир Чопівський з дружиною, Ярослав Росола і Ярослав Будинський.

Мгр Слава Стецько промовляє на пленумі XIV-ої Конференції ВАКЛ, як речник поневоленців в СРСР і сателітних країнах народів.

ВАКЛ ЗА ГЛОБАЛЬНУ РЕВОЛЮЦІЙНУ СТРАТЕГІЮ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИЗВОЛЕННЯ

Тому, що політика «детанту» виказалася вже безумовним провалом зі шкодою для вільного світу, вона не лише послабила рішучість громадян вільних країн протидіяти московській агресії, але й також вона стала причиною поділу й непорозуміння різних членів Західних союзів, і

тому, що концепція «балансу сил» є реакційною і тому ніколи не може стати засобом для досягнення вільного і справедливого міжнародного ладу, а навпаки, московська імперія послідовно використовує цю концепцію для того, щоб підсилювати й просувати свої власні імперіалістичні інтереси скрізь у світі, тим самим приневолюючи Захід до постійного перевизначування вже існуючих «сфер впливів» після кожного нового московського імперіо-колоніального завоювання, і

тому, що політика т. зв. «контейнменту» цілком провалилася у світлі плинної російсько-більшевицької агресії, веденої безпосередньо або через сателітів Москви, і тому, що Московія старастеся узаконити її політику насильства, як засіб просування власних імперіалістичних інтересів у Центральній та Південній Америці, на Близькому Сході, в Африці і в Південній та Південно-Східній Азії, і

тому, що фальшива теза про те, що СРСР є національно монолітною державою, підтримувана багатьма урядовими й позаурядовими стратегами на Заході, негує основне значення національно-визвольних сил поневолених націй в російсько-більшевицькій імперії, і

тому, що визвольні рухи України, Литви, Латвії, Естонії, Білорусії, Азербайджану, Вірменії, Грузії, Мадярщини, Польщі, Північного Кавказу, Туркестану, Болгарії, Словаччини, Чехії, Ідел-Уралу, Східньої Німеччини, Куби, Румунії, В'єтнаму, Північної Кореї, Хорватії, Словенії, Сербії, Албанії й недавно тому Афганістану, засвідчили свою рішучість скинути з себе російське колоніальне ярмо, помимо майже ніякої підтримки з боку урядів Вільного Світу, і тому, що ці визвольні рухи повинні стати наріжним каменем політики розвалу останньої колоніальної імперії світу і створення на її руїнах національних незалежних суверенних держав, і тому, що визвольна боротьба поневолених московським імперіалізмом народів становить відсутній органічний зв'язок для стратегічних інтересів Заходу, і

тому, що большевицька Московщина послідовно та зухвало просуває свої колоніальні амбіції на всіх континентах світу, і тому, що Росія вмilo використовує страх Заходу перед термоядерною війною, шантажуючи його мовчки погодитися на її постійно зростаючі завоювання,

отже тому XIV Конференція ВАКЛ постановляє:

— апелювати до США, їх союзників і всіх вільних країн світу відкинути політику «детанту», «балансу сил», «контейменту», «замирення» й т. п.;

— XIV Конференція ВАКЛ пропонує, включивши національно-визвольні рухи поневолених Москвою народів у мілітарну й політичну стратегію Заходу, такі скромні, але важливі заходи: США й їх союзники повинні відкрити політичну та ідеологічну війну проти большевицької Росії, визнаючи визвольні рухи поневолених московським імперіялізмом націй, як законних представників цих країн на всіх міжнародних форумах, включно з Об'єднаними Націями;

— Вільний Світ повинен дати доступ представникам національно-визвольних рухів до різних технічних засобів масової комунікації, щоб допомогти їм розбудувати зв'язки з їхніми братами за залізною заслоною в широкому розмірі. Такий інформаційний центр допоможе у просякнанні національно-визвольної ідеї в усі суспільні сфери поневолених народів;

— Допомога повинна бути дана також у формі військового вишколу, транспорту і зброї, як теж інших політичних, матеріальних і технічних засобів для підтримки національно-визвольних рухів в Афганістані, Анголі, Кубі й для усіх справжніх представників революційних, національно-визвольних рухів у СССР і сателітних країнах;

— Національно-визвольні рухи повинні мати доступ до потрібних і необхідних технологічних засобів для ведення революційної визвольної боротьби;

— Ми віримо в універсальні принципи, що кожна нація й кожна людина змагається за свободу, справедливість й національну незалежність. Тому поневолені московським комуністичним імперіялізмом народи представляють величезну невикористану силу, яка у спільному фронті з народами Вільного Світу є стратегічним підвалом для остаточного розвалу останньої імперії світу, тим самим звільнення цілого світу від загрози для національної незалежності, свободи, культури й існування людства взагалі.

Свобода Народам!

Свобода Людям!

ВАКЛ ЗА САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНИ

Тому, що революційна національно-визвольна боротьба України у спільному фронті з іншими поневоленими націями у російській колоніальній імперії — СССР і сателітних країнах нестримно кріпшас, не зважаючи на брутальну політику геноциду, русифікації й економічної експлуатації російськими імперіялістами, і

тому, що комуністична система ідей і спосіб життя тотально збанкрутували в Україні й у інших поневолених країнах, доказом

чого є визвольні процеси в Україні, Польщі, Афганістані, Литві, Грузії, Мадярщині, Білорусії й у інших поневолених Москвою націй, і

тому, що ненаситний російський імперіо-колоніалізм нагромаджує проти себе все нових ворогів у його нестримному змаганні до територіальної експансії і відкритої чи закритої агресії, і

тому, що внутрішні протиріччя в імперії зростають і відношення сил між поневоленими народами й російським народом в СРСР теж зростає кількістєво в користь поневолених, і

тому, що вісімдесяті роки будуть остаточно вирішальними для перемоги вільного світу над світом тиранії, в результаті чого розвалиться російська імперія й її комуністична система, і

тому, що видвинене XIV Конференцією ВАКЛ гасло — «Перемога свободи над комунізмом» — віддзеркалює реальні можливості цієї перемоги,

отже тому XIV Конференція ВАКЛ постановляє:

1. підтвердити свою повну підтримку героїчній, національно-визвольній боротьбі України й інших поневолених націй за їхню національну незалежність і суверенність у їхніх етнографічних кордонах, що є єдиною можливою альтернативою до термо-ядерної війни;

2. ВАКЛ закликає Вільний Світ проголосити Велику Хартію Незалежності народів поневолених російським імперіалізмом і комунізмом;

3. ВАКЛ закликає країни Вільного Світу створити світову мережу центрів політичної й психологічної війни проти російської імперії й у НАТО створити «Департамент Повстанської Війни»;

4. ВАКЛ закликає всі некомуністичні країни, членів ОН, визнати й надати правовий статус Організації Українських Націоналістів (ОУН) в Об'єднаних Націях — на що вже існує прецедент;

5. ВАКЛ закликає всі країни Заходу проголосити т. зв. Гельсінгськї Угоди неважними тому, що вони стверджують неподільність російської імперії та ненарушність її кордонів;

6. ВАКЛ закликає західні держави дати політичний азиль воєнним полоненим і перебіжчикам із совєтської армії в Афганістані, що є одним із засобів політичної війни проти Москви;

7. ВАКЛ засуджує імперіо-колоніальну політику насильної русифікації, національного поневолення, етно-, лінгво-, геноциду й експлуатації людських, технологічних і мінеральних багатств України й інших поневолених націй;

8. ВАКЛ засуджує московську імперіо-колоніальну політику ув'язнювання борців за національні й людські права й апелює до урядів країн Вільного Світу робити постійний і всебічний тиск на російський імперіалістичний режим, вимагаючи розв'язання концтаборів, політичних в'язниць і психушок та домагаючися негайного звільнення членів Організації Українських Націоналістів (ОУН)

та Української Повстанської Армії (УПА) і всіх національних, політичних та релігійних в'язнів, а між ними — Юрія Шухевича, Оксани Попович, Платона Пруса, П. Ю. Рибачка, Л. К. Поцілуйка, Івана Геля, Левка Лук'яненка, Мирослава Мариновича, Петра Січка, Василя Січка, Миколи Матусевича, о. Василя Романюка, Вячеслава Чорновола, Андрія Турика, Василя Тереха, Івана Товкача, Миколи Руденка, Олеса Бердника, Оксани Мешко, Василя Стуса, Івана Кандиби, Зіновія Красівського Євгена Сверстюка, Івана Світличного, Олександра Сергієнка, Юрія Бадзя, Дмитра Верхоляка, Марії Палчак, Василя Маложенського, Олексу Тихого, В. Стрільцева, І. Сокульського, Миколи Плахотнюка, Данила Шумука та інших.

9. ВАКЛ засуджує нову советську конституцію тому, що вона негує усі права поневолених народів тим, що забезпечує весь суверенітет за панівною російською нацією з відвигненням міту про т. зв. «совєтський народ». На ділі йдеться про «російську супер-націю», що є расистською концепцією;

10. XIV Конференція ВАКЛ підтримує резолюцію конгресмена Вільяма Гріна, внесену перед Конгресом США, яка визначає 30 червня, як День Української Незалежності, бо 30 червня 1941 українська нація проголосила відновлення Української Самостійної Соборної Держави, що згодом довело до двофронтової визвольної війни проти нацистської Німеччини й більшовицької Росії. Цей Акт став ще одним великим Чиним у нерозривному ланцюгу боротьби за самостійність України.

КОНФЕРЕНЦІЯ ВАКЛ ВШАНОВУЄ 40-РІЧЧЯ 30 ЧЕРВНЯ 1941

Тому, що Україна в 1918-му році проголосила відновлення своєї самостійності після довгих років поневолення царською Росією, і тому, що в 1921-му році Українська Самостійна Держава стала першою жертвою комуністсько-російського імперіялізму й колоніялізму, і

тому, що після 20 років комуністсько-російського колоніялізму, тоталітаризму, терору й геноциду — в наслідку чого загинуло понад 6 мільйонів українців лише в 1932-33 роках — українська нація відновила свою самостійність і державність, і

тому, що 30 червня, 1981 р. є 40-ю річницею проголошення Відновлення Української Самостійної Соборної Держави.

Конференція ВАКЛ постановляє:

1. ВАКЛ вітає всю українську націю в 40-ву річницю проголошення Відновлення Української Самостійності й Державності Актом 30-го червня, 1941 року.

2. ВАРЛ віддає сьмолт Українськїй Повстанськїй Армії (УПА) да її героїчну двохфронтову боротьбу проти нацистськїй Німеччинї і більшевїцькїй Росїї під час Другої сьвітлової вїни, а відтак продовжувану проти більшевїцькїй Москвї до 1953-го року.

3. ВАРЛ віддає українськїй національно-визвольний дух на чолї з Органїзацією Українськїх Націоналїстів (ОУН), яка була ініціатором, організатором та рушїною сїлюю визвольної вїни України проти націонал-соціалїзму і більшевїзму.

4. З висловом найгїлїбшої пошани, ВАРЛ віддає достоїнного Проводу Сьвєцькя, прем'єр-мїнїстра Українського Державного Правління з 1941-го року, який тепер є Головою Проводу Органїзації Українськїх Націоналїстів і Президентом Антибільшевїцького Вироку Народя.

5. ВАРЛ переконали, що за героїчним прикладом Органїзації Українськїх Націоналїстів і усієї українськїй нації під час і після Другої сьвітлової вїни, поневоленї комунно-москвовськїм імперїалїзмом нації набїрають чимраз бїльшої сили и вїри у власну визвольну боротьбу і що разом з українськю нацією вони зможуть довести до остаточного розвалу останньої імперїї сьвіту.

6. ВАРЛ постановляє вїти ражя и ражя з українськю нацією і з всїма націями, якї борються, щоб скинути з себе колонїальне ярмо комунїстичної Росїї.

ВАРЛ В ОБОРОНІ КАТАКОМНИХ ЦЕРКОВ ПРОТИ ВОЮЮЧОГО БЕЗБОЖНИЦТВА

Тому, що російськя окупашїна влада, идучи сїлами царату, пересїдує Українськю Катакомбну Католицькю Церкву, її вїрних і святихїнкїв, мордуючи їх (напр., святихїнкїв Личького, Личькова).

Тому, що Росїйськя Православна Церква «патрїарха» Пїмена, яка служить безбожнїцькїй комунїстичнїй владї і є церквою російського імперїалїзму, сирїє і одобре пересїдуваня Українськїй Катакомбнїй Католицькїй Церквї і Українськїй Автокефалнїй Православнїй Церквї, після насильного включення обидвох Українськїх Церков у режимову російськю православану церкву, і

тому, що Ватикан веде екumenїчний діялог з «Церквою» Пїмена, яка є вислужнїком комунїстичного режиму і російського імперїалїзму і вимагає визнання Ватиканом і Сьвітлою Радю Церков насильного включення в російськю православану «Церкву» Укра-

їнської Катакомбної Католицької Церкви і Української Автокефальної Православної Церкви.

XIV Конференція ВАКЛ засуджує переслідування релігії безбожницькою комуністичною російською владою, зокрема Української Катакомбної Католицької Церкви і Української Автокефальної Православної Церкви, убивання вірних і священників, а також солідарність російської режимової Церкви «патріарха» Пімена з безбожницькою владою та активне її сприяння переслідуванню Української Катакомбної Католицької Церкви і Української Автокефальної Православної Церкви;

XIV Конференція ВАКЛ підтримує екуменічний діалог з Катакомбними Церквами, з переслідуваними за віру в Бога, а не з режимовими Церквами типу Православної Російської Церкви «патріарха» Пімена;

XIV Конференція ВАКЛ виявляє свою солідарність і дає повну підтримку Українській Катакомбній Католицькій Церкві і її Патріархові — мученикові російських тюрем і концтаборів впродовж 18 років, Йосифові кардиналові Сліпому;

XIV Конференція ВАКЛ закликає до екуменічного діалогу з Українською Автокефальною Православною Церквою через Українську Катакомбну Католицьку Церкву і її Патріарха кардинала Сліпого, і рівнож до подібного діалогу з усіма християнськими деномінаціями у більшовицькій імперії, які борються проти безбожництва і національного поневолення;

XIV Конференція ВАКЛ вітає з найглибшими висловами пошани Блаженнішого Патріарха Йосифа кардинала Сліпого, Ісповідника віри і мученика, і підтримує його концепцію екуменізму з Катакомбними Церквами, з героїчним християнством їх мучеників;

XIV Конференція ВАКЛ вітає з висловом найглибшої пошани Святішого Отця, Папу Івана Павла II і його благородні зусилля підтримати Катакомбні Церкви, не зважаючи на труднощі на тому шляху;

XIV Конференція ВАКЛ підтримує національно-визвольну боротьбу українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу через розвал російської імперії на національні незалежні демократичні держави, що створить передумови для вільного розвитку Церков поневолених тепер народів і справедливого екуменічного діалогу з вільними Церквами!

Жетон з України, 1946 р.